

Leergemeenschap moet burger stem geven

In Heerlen leren ze van elkaar

Een leergemeenschap van buurtbewoners, professionals, onderzoekers en studenten gaat burgers in Heerlen een stem geven in de vernieuwing van de maatschappelijke ondersteuning. ‘Integraal en buurtgericht werken vereist gezamenlijk innoveren.’

Hoe kunnen sociale buurtteams invulling geven aan preventie en vroegsignalering? Hoe kun je goed met andere professionals samenwerken in een coöperatie en hoe betrek je de informele zorg daar meer bij? Het zijn slechts enkele vragen waarop een gloednieuwe ‘leergemeenschap’ in Heerlen het antwoord gaat zoeken. Met de start van een leergemeenschap in het stadsdeel Heerlerheide wil ‘Heerlen STAND-BY!’ burgers een stem geven in de vernieuwing van de maatschappelijke ondersteuning. Heerlen STAND-BY! is de coöperatie van zorg- en welzijnsorganisaties die in opdracht van de gemeente burgers begeleidt en ondersteunt. ‘Met de leergemeenschap kunnen we echt inhoud geven aan de nieuwe aanpak en daar zijn we heel blij mee,’ zegt wethouder Peter van Zutphen van Heerlen.

Tot december 2019 zal de leergemeenschap elke vijf weken bij elkaar komen. Tussentijds zullen de vorderingen worden teruggekoppeld naar een klankbordgroep bestaand uit vertegenwoordigers van universiteit, hogeschool, Heerlen STAND-BY!, Adviesraad MO, gemeente Heerlen, Huisartsenpraktijk Heerlen-Noord, Burgerkracht Limburg en CIZOP.

Werkwijze uitbreiden

De gemeente Heerlen besloot eerder om de maatschappelijke ondersteuning die valt onder de Wmo 2015 onder te brengen bij één coöperatie van meerdere zorg- en welzijnsinstellingen. Ook werden de gemeentelijke indicatiestellingen en de eigen bijdrage voor burgers geschrapt. De professionals van de coöperatie in de sociale buurtteams van de gemeente bepalen voortaan met de burger wat er nodig is. ‘Die werkwijze gaan we nu uitbreiden naar de jeugd, in de coöperatie JenS,’ zegt de wethouder. Volgens Van Zutphen is het niet eenvoudig om als professional van de ene op de andere dag op deze nieuwe manier te gaan werken.

‘Een vraag is bijvoorbeeld hoe je goed met andere professionals kunt samenwerken in de coöperatie en hoe je de informele zorg daar meer bij betrekt. Dat zijn vragen die we in het gemeentehuis zouden kunnen beantwoorden, of zouden kunnen voorleggen aan de directie van Heerlen STAND-BY!, maar het is beter als medewerkers dat zelf doen, samen met buurtbewoners.’

Officiële start

En dat is precies wat er in de nieuwe leergemeenschap gaat gebeuren. Deze leergemeenschap bestaat uit buurtbewoners, professionals van de verschillende zorg- en welzijnsorganisaties en onderzoekers en studenten van Zuyd Hogeschool en de Universiteit Maastricht. Op 5 september vond een informatieve aftrap plaats in buurtcentrum 't Heitje in Heerlerheide, waarin betrokkenen elkaar via een speeddate sessie (beter) leerden kennen; op 3 oktober was hier de eerste officiële bijeenkomst van de leergemeenschap. De bedoeling is dat de kennis die in de leergemeenschap wordt opgedaan straks vertaald wordt naar de werkwijze van de coöperatie in heel Heerlen. Elvira van Bergen, directeur van Heerlen STAND-BY!, is blij dat het gelukt is om een leergemeenschap te starten. ‘Elke deelnemende partij afzonderlijk heeft veel kennis en een groot netwerk. Door samen te werken, kunnen we tot een aanpak komen die echt aansluit bij wat die burger wil,’ zegt Van Bergen. De leergemeenschap gaat nu leervragen formuleren die daaraan kunnen bijdragen. ‘Het is belangrijk om dat samen te doen.’

Onderzoek, onderwijs en praktijk

Onderzoeker Jérôme van Dongen is namens Zuyd Hogeschool en de Universiteit Maastricht vertegenwoordigd in de leergemeenschap. ‘Op deze manier verbinden we onderzoek, onderwijs en praktijk. Onze rol als onderzoekers is het ondersteunen van de

5 september 2018: informatieve aftrap van de leergemeenschap in buurtcentrum 't Heitje in Heerlerheide.

leergemeenschap. Het idee is om in co-creatie te komen tot een betere en efficiëntere werkwijze,' zegt Van Dongen. De onderzoeker voerde al 22 oriënterende gesprekken met betrokkenen over de vraag waar zij tegenaan lopen. Dit resulteerde in 23 thema's die als basis dienen voor de te formuleren leervragen. Een voorbeeld van een vraag die kwam bovendrijven, is: hoe kunnen sociale buurtteams preventie en vroegsignalering invullen? In de eerste bijeenkomst in oktober werden de 23 thema's besproken. 'Ik had voorwerk gedaan, maar er kunnen zeker thema's bij of thema's anders worden geformuleerd. En we zullen sommige thema's prioriteit gaan geven,' zegt de onderzoeker.

Integraal en buurtgericht werken

Volgens Erik van Rossum, lector Wijkgerichte Zorg van Zuyd Hogeschool, past de start van de leergemeenschap in de ontwikkelingen in de wereld van welzijn en zorg. 'Integraal en buurtgericht werken vereist gezamenlijk innoveren. Daarom ondersteun ik de gedachte van de leergemeenschap,' zegt hij. Volgens hem is een

andere aanpak nodig. Het bestaande zorg- en welzijnssysteem is complex, vaak aanbodgericht, erg kostbaar en heeft te kampen met een groeiend tekort aan medewerkers. Zodoende is sprake van een transformatie van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij. 'De vraag is: hoe krijg je het voor elkaar dat mensen meer voor zichzelf en voor elkaar gaan zorgen? Dat is een grote opgave. Heerlen STAND-BY! zit daar bovenop.'

In Maastricht en Roermond liepen vergelijkbare leergemeenschappen waar onderzoekers van universiteit en hogeschool bij betrokken zijn. De ervaringen die zij hier opdeden, nemen ze mee naar de nieuwe leergemeenschap in Heerlerheide. Zo is in Roermond en Maastricht duidelijk te zien dat burgers en professionals van elkaar leren, zegt Marja Veenstra. Zij is als adviseur Burgerkracht Limburg bij de leergemeenschappen betrokken en is lid van de klankbordgroep. De samenspraak met burgers heeft volgens haar veel voordelen: het leidt onder andere tot betere projecten en initiatieven en een beleid dat beter aansluit bij de burger, waardoor het draagvlak voor besluiten groeit. ▲

Het doel is maatschappelijke ondersteuning die beter aansluit bij de behoefte van de burger